

Zoltán munkásságát. A művészek különböző kifejezőmódját értően elemző, azokkal mindig azonosulni tudó tárgyilagos írásai ma már fontos adalékok munkásságuk megismeréséhez. Ugyanezt mondhatjuk el a grafikai, kisgrafikai kiállításokról készült méltatásairól is. Nem ismer kis és nagy feladatot. Érzékeny műelemzések (többször Vén Zoltán rézmetszeteiről), hazai és külföldi exlibris-kiadványok ismertetése, rendezvényekről szóló tudósítások, köszöntők és nekrológok egyaránt jelzik ügyességét, azt, hogy a szerkesztő bizottság tagjaként a Külföldi Lapszemle szerkesztése (helyesebben: írása) mellett minden feladatot elvállal. A feledhetetlen dr. Semsey Andor méltó utódjaként ő állítja össze Fery Antal alkotásjegyzékének 4. füzetét, majd – szintén őt követve – afféle kancellárjaként intézi a mester kiterjedt külföldi levelezéseit. Művészetéről a legátfogóbb tanulmányt ő közölte a *Confessioban* (1993/3. sz.), majd a Fery Veronika által szerkesztett alkotásjegyzék előszavában. A kortárs exlibris-művészetünk nemzetközi elismertségét segítik elő a külföldi szakfolyóiratokban olvasható publikációi. A Portugáliában megjelenő exlibris-enciklopédiában Fery Antal, König Róbert, László Anna, Molnár István, Müller Árpád és Vén Zoltán munkásságát mutatta be.

Kisgrafikai vonatkozású tevékenysége annál is inkább megbecsülésre méltó, mert – a jól ismert Van Gogh-lapok kivételével – nem gyűjti az ex libriseket: elsősorban a megismerés, az önkifejezés, a közösségi érdekű tenni akarás az ő életető eleme. Ezt tükrözik kéziratos visszaemlékezései (hadifogolynaplója, emlékezései a Muharai Együttesről, Kállai Ernőről stb.), amelyek országos közgyűjtemények fogadtak örömmel. Czimra Györgyről 4 kötetes dokumentumgyűjteményt ajándékozott a Magyar Nemzeti Galéria Adattárának, kisebb összeállításokat két másik gyűjteménynek. Kapcsolatuk leírása külön fejezetet érdemelne, csak azt említem meg, hogy Novotny Tihámér a művész szentendrei életmű kiállítását méltató írásában elsőként említi meg dr. Soós Imrét azok között, „akik legtöbbet tettek azért, hogy a művészeti léttől elforduló 'rákoshegyi remete' művészete és hagyatéka ismertté váljék Magyarországon”. Van Goghra vonatkozó több mint 600 könyvet, katalógust, folyóiratpéldányt tartalmazó gyűjteményét a Szépművészeti Múzeum vette át, s az nagy segítséget jelentett a Van Gogh Budapest című kiállítás megszervezéséhez. Mindez összefügg azzal, hogy 60 éve tanulmányozza a művész munkásságát s annak hazai recepcióját. Több mint 30 ilyen tárgyú cikke jelent meg: azokat, idegen nyelvű fordítást is mellékelve, három ismert európai múzeumnak küldte meg és egészsíti ki folyamatosan.

Művészet és műteremtés. Röviden így foglalhatnám össze eddigi munkásságát, az utóbbi kifejezésen azt értve, hogy sokszínű tevékenységével egy sajátos művet, életművet hozott létre. Megtisztelő számunkra, hogy ebben a kisgrafika, az exlibris-művészet meghatározó helyet foglal el. Ahhoz, hogy az még teljesebbé váljon, kívánunk egyesületünk doyenjének további sok örömet, kedvet, jó egészséget olvasói, tisztelői, a gyűjtők és grafikusművészek nevében egyaránt.

Arató Antal

Ottmar Premstaller linómetszete, X3, 27×38

V. Tóth Kornélia BESZÉDES EX LIBRISEK: A KULTÚRA NEMZETKÖZI HÍRNÖKEI¹ 1. RÉSZ

Az ex libris mint képi dokumentum

Az utóbbi években hazánkban is megélné a „vizuális kultúra” vagy „pictural turn”² kifejezésekkel fémjelzett szelvénytudományos érdeklődés. „Képekkel élünk és képekben értjük meg a világot”³ – vallja H. Belting professzor, a kép-antropológia elméletének megalkotója. A vizuális kultúrakutatás nyomán kiforruló ikonológia (képtudomány)⁴ feladata E. Panofsky szavaival: a képekben lévő tartalmak, narratív-szimbolikus jelentések feltárása, illetve az ezeket hordozó motívumok azonosítása és interpretálása.⁵ W. J. T. Mitchell ezt az ikonológiai megközelítést meghaladva azoknak a politikai, társadalmi és ideológiai motivációknak az értelmezésére vállalkozik, amelyek a képek készítését, befogadását és a hozzájuk fűződő viszonyulást valójában befolyásolják.⁶ A képek jelentése, értelmezése, tipológiája szorosan összefügg az adott mű funkciójával, az egyes területeknek, műfajoknak megvannak a maguk specifikus ikonográfiai jellemzői, problémái, szabályai.

A kisgrafika, ezen belül az ex libris műfajának ikonográfiai szempontú megközelítése során érdemes – H.-G. Gadamer nyomán – az irodalmi mű és a képzőművészeti alkotások között létező analógiákat hasznosítanunk, s ilyen értelemben tekinthetjük az ex librist „grafikai epigrammának”, azaz mondanivalóját sűrítve megjelenítő, egy-egy ötletre építő, emblémaszerű alkotásnak. Az ex libris mint „...művészi munka értéke nem elsősorban a mérettől függ, kis területen is lehet művészileg nagyot alkotni, és az önkifejezés formáját és eszközeit függetleníteni lehet a méretektől. A kis méret tömör előadásmódra, kompozíciós fegyverre, érzékeny vonalkultúrára kényszerít és olyan grafikai erényeket hoz felszínre, amelyek tehetséges művész esetében egyéni kifejezőmódra vezetnek, s olyan művészi attitűdöt alakítanak ki, amely képes a mikrokozmoszban is a makrokozmosz végtelen horizontját nyújtani”.⁷ Az ex libris tehát, mely nem ad lehetőséget túlrészletezett kompozíciók megalkotásához, tömörségében hat. A képi megformálás minden eleme, a stílus, a kompozíció, a színkezelés, a szövegek tipográfiája ennek rendelődik alá. A francia Jules de Marthold mindezt így fejezi ki „Ballada az ex librishez” c. versében:

„Ex libris, műveltség szimbóluma,
Okosság obeliszkjén finom véset,
Mindenségünk szerény momentuma,
Szülötte avatott, mesteri kéznek.
Formád könyvekbe rajzolt égi jel;
Mint szivárványára, nevet rád Isis,
Könyv-gigászban, röplapon csöppnyi hely:
Kristályelme címere vagy, ex libris”.⁸

Frolov grafikája

Az ex librisek értékét nemcsak a képzőművészet kifejező eszközei határozzák meg, bennük összegződik több humán tu-

domány – ezeken belül is kiemelten a művelődés-, a társadalomtörténet, a kommunikációelmélet, a könyvtártudomány – számos ismeretanyaga; az ex librisek kutatása tehát interdiszciplináris és multidiszciplináris jellegű, bemutatása pedig gazdag adalékokkal szolgál kulturális és tudományos életünk megannyi területéhez.

Ex libris és hungarikakutatás

A hazai és külföldi ex libris életről, a készítési és gyűjtési módokról, a gyűjtemények felépítéséről, rendszeréről ezen tanulmány kereteiben nem áll módomban részletes körképet adni.

Csak utalni szeretnék arra, hogy munkahelyem, az Országos Széchényi Könyvtár ex libris állománya milyen jelentős helyet foglal el a hazai nagyobb ex libris gyűjtemények – az Iparművészeti Múzeum, a Mezőgazdasági Múzeum, a keszthelyi Balatoni Múzeum, a szerencsi Zempléni Múzeum és a kecskeméti Ráday Múzeum gyűjteménye – sorában. Az OSZK kb. 35 ezres példányszámú ex libris anyagából az 1900 előtti, kb. 1000 ex librist a

Nagovicin grafikája

Régi Nyomtatványok Tára, az 1900 utániakat a Plakát- és Kinyomtatványtár őrzi. XX–XXI. századi ex librisekkel foglalkozó kutatóként a kb. 34 ezres ex libris-gyűjtemény feldolgozása, katalogizálása a feladatom. Emellett 2010-ben egy külföldön végzett feltáró munkával is hozzájárultam az ex libris-kutatások kiterjesztéséhez. Monok István, az OSZK főigazgatója ajánlotta figyelmembe azt a moszkvai ex libris anyagot, mely kutatásom, és a jelen előadás tárgyát képezi.

A magyar ex librisek nemzetközi szintű vizsgálatában, a hungarika ex libris kutatásban sok a feltáratlan terület. 2010 nyarán Klebelsberg Kunó-ösztöndíjjal közel egy hónapot Moszkvában, a Rudomino Összorosz Állami Idegennyelvű Könyvtár Ritka Könyvek Osztályán töltöttem, hungarika ex libriseket kutatva. Céлом – kapcsolódva az Országos Széchényi Könyvtárban folyó széles körű hungarológiai tevékenységhez, a külföldi hungarika könyvtári gyűjtemények⁹ feltárását célzó kutatásokhoz – a magyar vonatkozású ex librisek feltérképezése volt.

A kb. 2,5 folyóméternyi, összesen 71 tartóba (39 mappába és 32 albumba) rendezett anyag első felét, a N1–N39 szám alatti mappákat országok szerinti, a második felét, a N40–70 számú szabadlapos albumokat pedig grafikusok szerinti rendben állította össze a gyűjtemény utolsó, a könyvtári vétel előtti tulajdonosa.

A katalogizálás, részletes elemzés során a nemzeti könyvtár ex libris állományának feldolgozásánál alkalmazott szempontokat követtem, azaz a vizsgálat tárgyát képezte a grafikus személye, aláírása, szignója, a tulajdonos megjelölése, a grafika mérete, a technika, a készítés ideje, az ábra, a szín, a szöveg, a felirat, és a változatok-duplumok jelölése.

A feltárás során hungarika könyvjegyek tekintetem azt a kisgrafikát, mely: magyar grafikus alkotása, és/vagy magyar tulajdonos számára készített, és/vagy magyar nyelvű, és/vagy

tartalmában Magyarországra utaló. Azaz területi, nyelvi, személyi, tartalmi hungarikumokat egyaránt kutattam. A 4585 kisgrafika közül 784 db minősült hungarikának, mely a teljes állomány kb. 17%-a, jelentős arány.

A N1–39. mappák felirataiban is jelzett, a grafikusok származása utaló országok (rendszereltés előtti országnevekkel): *Angola, Anglia, Ausztrália, Ausztria, Belgium, Brazília, Csehszlovákia, Dánia, Dél-afrikai Köztársaság, Finnország, Franciaország, Fülöp-szigetek, Hollandia, Japán, Jugoszlávia, Kanada, Kuba, Lengyelország, Magyarország, Németország, Norvégia, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svájc, Svédország, Szovjetunió, USA stb.* Az egyes számú mappa (N1) *Lengyelország*, a második (N2) a *Szovjetunió* feliratot viseli – ez a gyűjtő szemszögéből bizonyos rangsorolást tükröz: szempontjai közt nagy része lehetett a lengyel ex libris kiemelkedő helyzetének az 1960–70-es években, a Szovjetunió elsők közt szerepeltetése pedig utal a gyűjtő származására. Az országok szerint rendezett mappák közül a Magyarország (Vengrija) feliratú a legtöbb: 6 darab (N11, N19, N21, N22, N38, N8), köztük több esetben magyar grafikusok konkrét megnevezésével, pl. Fery Antal, Drahos István stb. A táblázat utolsó oszlopában szereplő hungarika-adatok összesítése eredményként a 39 mappa 3911 dokumentumából 778 db számít hungarikának. Ez kiegészül a N40–70. sorszámú szabadlapos albumok 674 alkotása közt szereplő 6 hungarikával. Összességében elmondható, hogy a gyűjtemény rendezettsége egy nemzetközi szintű gyűjtőt állít elé, aki az ex librisrel megvalósította a nemzetek és kultúrák közti párbeszédet.

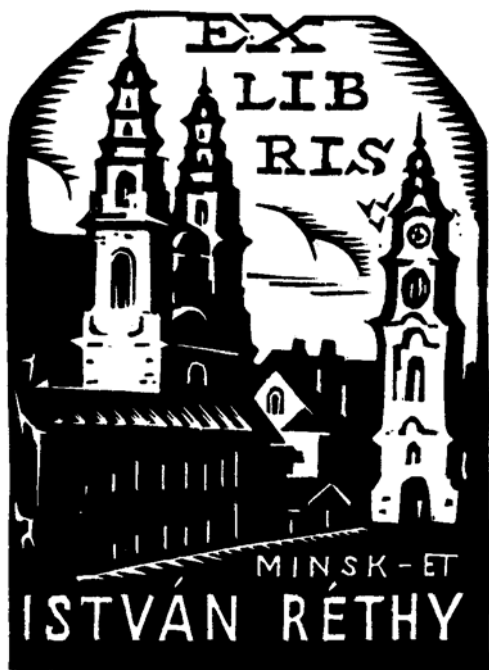
Az anyag rendszerének megértése, a gyűjtemény feltárása szempontjából fontosnak tartottam kideríteni a *gyűjtő* személyét. Ehhez a kutatáshoz stílszerűen szintén az ex librisek voltak segítségemre. A gyűjteményegység mindkét részében, a mappák, ill. az albumok belső tábláján is található volt tulajdonost jelölő ex libris. Mivel az első mappák könyvjegyen szereplő cirill betűs tulajdonosi név a betűk szétszórtsága révén többféle olvasatra adott lehetőséget, a tulajdonos nevének pontos megfejtéséhez az albumok belső felén talált ex librisek adtak igazi támpontot. Ez alapján a gyűjtő az orosz nemzetiiségű: E. H. Минаев (Minajev, Jevgenyij Nyikolajevics), aki nemcsak gyűjtőként, hanem az ex libris téma szakírójaként is nevet szerzett magának az 1960–70-es években. E könyvjegyek motívumai egy bibliofil, gyűjtő szenvedélyű embert állítanak elé, aki számára fontosak a könyvek, a kisgrafikai alkotások. Erre utal egyik ex librisén a könyveket (és kisgrafikákat) védő íj¹⁰, a másikon a könyvek lovagias védelmét kifejező kard („örző-védő” ex libris)¹¹.

G. Kravcsov grafikája

J. Ny. Minajev (1899–1980) életéről tovább kutatva a következő adatokra derült fény: a moszkvai Arbaton élő professzor, a tudományok doktora, művésztörténész, ismert műgyűjtő, szakíró. Az észt Paul Ambur és az orosz Sz. G. Ivenszkij mellett a szovjet exlibrisológia egyik legis-

mertebb képviselője. A Moszkvai Kereskedelmi Akadémia, ill. a Jogi Egyetem elvégzése után nagy papírgyártó vállalatok vezetője lett.¹² Aktív részt vállalt a világháború viszontagságai után csak 1961-ben újjáalakuló Moszkvai Ex libris Klub életéből, az egyik alapító tag volt. Szerkesztett, ill. kiadott mintegy húsz ex librisről szóló könyvet (több átfogó jellegű mun-

J. Ny. Tyihonovics linómetszete, X3, 87×64

kát, katalógust, mappát, monográfiát), köztük a korabeli szovjet ex libris művészetről átfogó képet adó „Ekszlibrisz Szovjetszkij Hudozsnyikov”¹³ (1966) címűt. Az 1967-es montreali expóra készített összeállítás¹⁴ három nyelven (orosz–francia–német) foglalja össze a szovjet ex libris művészet történetét, kiemelve a jelesebb alkotókat, utalva a külföldi megrendelőkre is. 1968-ban J. Ny. Goljakovszkij és J. Burgunker munkásságát mutatta be: „Knyizsnij znak J. Ny. Goljakovszkovo”¹⁵, „Ekszlibriszi Jevgenyija Burgunkera”¹⁶. A XX. század orosz ex libris művészetét nyomon követő „500 ekszlibriszov. Ekszlibriszi hudozsnyikov Rosszijszkoi Federacii”¹⁷ c. könyve 40 ezres példányszámával sikerkönyvnek számít.

Minajev két ex librise megtalálható az OSZK állományában is. Ezek ugyanis szerepeltek a Sz. G. Ivenczkij és Bélley Pál által 1967-ben a könyvtárban rendezett „A szovjet ex libris 1917–1967” c. kiállításon (V. A. Frolov¹⁸ és A. T. Nagovicin¹⁹ alkotásai), melynek anyagát Ivenczkij az OSZK-nak ajándékozta.

Minajev ex libris gyűjteménye további, a Rudomino Könyvtárban feltárt anyagon túli egységei a moszkvai Puskin Szépművészeti Múzeumban és a Jaroszlavl Képzőművészeti Múzeumban lelhetők fel.

A moszkvai gyűjtemény időbeli határai, Minajev magyar kapcsolatai

A Rudomino Könyvtár ex libris gyűjteménye időbeli határa a XIX. század végétől az 1970-es évek elejéig jelölhető meg, jórészt témás (szimbolikus) könyvjegyeket tartalmaz. Az utolsó jegyzett évszám a gyűjteményben: 1972 vége. Ez alól csak 2-3 mappa anyaga kivétel, melyekben korábbi (XVIII–XIX. századi), heraldikus ex librisek is szerepelnek (N7, N12).

A magyar vonatkozású grafikák nagy számaránya révén jogos a feltételezés, hogy Minajev a gyűjtők körében szokásos nemzetközi szintű levelezés mellett személyes ismeretségekre is szert tett hazánk felé. A moszkvai Ex libris Klub vezető tagjaként, ill. mint könyvjegygyűjtő is kapcsolatban állhatott magyarokkal. Az 1970 májusában rendezett *minszi* magyar kisgrafika és ex libris kiállításra²⁰ hivatalos volt a Kisgrafika

Barátok Köre két művész és két vezetőségi tagja: Bordás Ferenc, Fery Antal, ill. Réthy István, Semsey Andor. Itt azideig hazánkban kívül a legnagyobb magyar ex libris és kisgrafika anyag került bemutatásra. A kiállított művészek közt volt például Bordás Ferenc, Diskay Lenke, Fery Antal, Gácsi Mihály, Gál Ferenc, Kékesi László, Kass János, Gy. Molnár István, Sterbenz Károly, Stettner Béla, Tempinszky István stb. A küldöttség Minszkból eljutott Moszkvába is, ahol vendégül látta őket S. Vulh, az ottani Kisgrafika Egyesület elnöke, és találkoztak Minajev művészettörténésszel. Nem véletlen tehát, hogy több minszi ex libris is található a Minajev-gyűjtemény hungarikái között, Réthy István és Semsey Andor nevére (J. Ny. Tyihanovics linómetszetei, N24/15, N24/14).

¹ A tanulmány a 2010. december 10-én a „Közép-Európa a változó időben” c. konferencián, az ELTE-n elhangzott előadás szerkesztett, kissé bővített változata.

² W. J. T. Mitchell: Picture Theory. Essay on Verbal and Visual Representation. Chicago, 1994. The Chicago University Press, 11–35. p.

³ Hans Belting: Kép-antropológia, Képtudományi vázlatok, Kijárat Kiadó, 2003, 14. p.

⁴ Az ikonológiai módszert először Aby Warburg alkalmazta 1892-es strassbourgi disszertációjában, amelyben Botticelli két képére alkalmazta. Erwin Panofsky 1939-től háromlépcsős elemzéssémává fejlesztette tovább a „Warburg-iskola” ikonológia módszerét: preikonográfikus leírás (präikonographische Analyse), ikonográfiai elemzés (ikonographische Analyse) és ikonológiai értelmezés (ikonologische Interpretation). Panofsky korszakalkotó műve: Sinn und Deutung in der bildenden Kunst, Köln, Dumont, 1975

⁵ A képek politikája. W.J.T. Mitchell válogatott írásai (szerk.: Szőnyi György Endre, Szauter Dóra), 9. p.

⁶ Miklósvölgyi Zsolt: „Kép új világ” (A képek politikája – W. J. T. Mitchell válogatott írásai) In. MŰÚT, Irodalmi, művészeti, kritikai folyóirat, 2010. 55. évfolyam 67–69. p.

⁷ Galambos Ferenc: Kékesi László, In. Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület jubileumi évkönyve, 1959–2009, Bp. 2009, 32. p.

⁸ Jules de Marthold: Ballada az ex librishez; ford. Videcz Ferenc, Kisgrafika 2009/4.

⁹ Külföldi hungarika könyvtári gyűjtemények, www.oszk.hu/hungarik/index.html

¹⁰ grafikus: G. Kravcov (mappa N40, N42–70)

¹¹ grafikus: N. V. Burmagin és G. N. Burmagina (mappa N 1–39)

¹² Adatközlő: Nyina Zsarkova, Jaroszlavl Képzőművészeti Mú-

J. Ny. Tyihonovics rézkarca, C3, 75×55

zeum, 2010. júl. 19-én kelt levele.

¹³ Ekszlibrisz Szovetszkij Hudozsnyikov; Izdatelsztvo Szovjetszkij Hudozsnyik, Moszkva, 1966.

¹⁴ Ex libris USSR, Moszkva-Montreal 1967. Moszkva 1967, Izdatelsztvo Knyiga, In. Ivenszkij: Knyizsnij znak, isztorija, teorija, praktika hudozsesztvenno razvitija, 1980, 231. p.

¹⁵ Knyizsnij znak J. Ny. Goljakovszkovo, M. Knyiga. 1968. g. 12 sz.

¹⁶ Ekszlibriszi Jevgenyija Burgunkera, Tvorcsesztvo 1968, No. 3.

¹⁷ 500 ekszlibriszov. Ekszlibriszi hudozsnyikov Rosszjiszkoj Federacii; Avtor-szosztovityel: Minajev J. Ny., M. Szovetszkaja Rosszija, 1971.

¹⁸ A szovjet ex libris 1917–1967. katalógus, szerk. Sz. G. Ivenszkij és Bélley Pál, OSZK, Bp. 1967. 16. p.

¹⁹ A szovjet ex libris 1917–1967. katalógus, szerk. Sz. G. Ivenszkij és Bélley Pál, OSZK, Bp. 1967. 36. p.

²⁰ Hírek, Kisgrafika Értesítő 1970. augusztusi száma, 712. p., Réthy István: Magyar kisgrafika és ex libris tárlat a Szovjetunióban. In. Kisgrafika Értesítő 1970. augusztus, 700–701. p.

VÉN ZOLTÁN, GRAFIKÁNK NAGY HETVENESE

A magyar ex libris immár klasszikussá vált nagy mestere, Fery Antal 1978-ban, hetvenedik születésnapja alkalmából pompás, fametszetű kisgrafikával lepte meg a könyvjegy barátait. A tényérnyi lapon az alkotó arcképe alatt négysoros versike olvasható:

*Mindig a sor végén álltam,
Könyökömet nem használtam.
Nézzétek el egyszer nekem,
Hogy egy kicsit 70-kedem.*

E nemes szándékú „hetvenkedés” gondolatát 20 év múltával a NAPÚT c. folyóirat vitte tovább, természetesen az előzményektől függetlenül. A lap ugyanis 1998-tól kezdve minden esztendőben külön számban, Bognár Antal szerkesztésében emlékezik meg az irodalom, művészet nagyjairól, akik abban az évben töltik be 70. életévüket. Eddig 988-ra nőtt azok száma, akik a sorozatban szerepeltek. A 2011. évre szóló, közel 200 oldalas kiadványban 89 jeles hetvenes arcképe, életrajza szerepel, köztük a képzőművészet olyan neves egyéniségei is, mint Jankovics Marcell, Kő Pál, Vagyóczky Károly, Vén Zoltán.

Grafikai révén Európa-szerte megbecsült művésziünk, Vén Zoltán szerényen csak néhány sorban, a reá jellemző önróniával vázolja élete sorsdöntő történéseit. Írása nagyobbik felét kritikusaik engedi át, többször idézve cikkeiből. A név nélkül szerepeltetett méltatók egyike őt a magyar kisgrafika világszerte ismert és elismert művészenek nevezi. Egy másik a rézmetszetű ex libris ritkaságszámba menő művészeként említi. Erényeként hangoztatják, hogy művészete egyszersmind hagyományos és modern, továbbá, hogy a mitológiában is megmerült kedélye nyomán dévaj hahotában történelmi korok csúsznak egymásba.

A NAPÚT cikke a művész sanghaji meghívásáról is említést tesz, így felhasználva e cikk lehetőségeit, ottani szerepléséről is szólnunk kell.

Kína legnagyobb létszámú városában, Sanghajban működik a FUXIANZHAI EXLIBRIS TÁRSASÁG. Ennek folyóirata októberben teljes terjedelmét szentelte az akkor rendezett exlibris-kiállításnak, melyen alkotásaival 80 meghívott művész és 100 egyéb pályázó szerepelt. A katalógusnak is beillő lap-számban túlnyomó többségben szerepelnek kínai művészek, de

a mezőny zömét jelentik a volt „szocialista tábor” országaiból beérkező alkotások is. Magyarországról egyedül Vén Zoltán szerepel, mint meghívott művész, ami nem kis elismerést jelent. Három, eredeti színben nyomott könyvjegyének képe kiemelkedik ebből a rangos mezőnyből is. Szereplését az elnök díszoklevéllel ismerte el.

További magyar név itt a Szlovéniában élő Salamon Árpádé, akit – magyarországi kollégájához hasonlóan – a tartalomjegyzékben keresztnév szerint szerepeltetnek. (Megjegyezzük, ez gyenge oldala a kínai szerkesztőnek. A jegyzékben ugyanis tömegesen szerepelnek „keresztnévükkel”, mintha a Vladimir, Natalja, Kristina családi név lenne.)

Tovább növelte művésziünk külföldi népszerűségét az a pompás isztambuli kötet, melyet az ottani nemzetközi kongresszus alkalmával adtak ki. A mű öt, egy időben megrendezett kiállítás katalógusát tartalmazza. A tárlatok közül 2-2 magángyűjtők tulajdonából, illetve kínai közgyűjteményekből származott, az ötödik a moszkvai exlibris-múzeumból került a közönség elé.

Vén Zoltán rézkarca, C3 (1990), 92×65

Vén Zoltán ebben reprodukált rézmetszete a neves japán gyűjtő, Ichigoro Uchida kiállításán szerepelt. A tulajdonos előszavában elmondta, hogy élete első könyvjegyét 1978-ban készíttette, de a kiállítás idejére már 516 féle, saját nevére készült könyvjegy tulajdonosa lett. A magyar művész eredeti színben közölt lapja pompás öltözetű tatár harcost ábrázol, mögötte lovával. Bal felé irányuló tekintetüket a testformák bravúrosan megkomponált összhangja teszi beszédessé.

Vén Zoltán neve a pompás kiállítású, 234 oldalas kötetben több neves európai művész társaságában szerepel, elég itt Bayens (B), Severin (F), Kalasnyikov (O) és Rueter (NL) nevét említeni.

Abban a reményben, hogy ez az írás is hozzájárul művésziünk külföldi, de itthon gyakran a homályban maradó sikereinek megismeréséhez, idézzük a NAPÚT szerkesztőjét: „Isten éltessen minden hetvenest!”